

na jeho vylúčenie z konania a rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 28/2021. Ako dôvod na jeho vylúčenie z konania a rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa uviedol, že so sťažovateľom sa spoznal v polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia cez spoločných známych, spolužiakov. Od tohto obdobia sa so sťažovateľom nestretol, nekomunikoval s ním a celkovo s ním nemal žiadne osobné, pracovné alebo akékoľvek iné (napr. spoločenské) aktivity. Uviedol, že i napriek týmto skutočnostiam sa v konaní necíti byť subjektívne zaujatý a garantuje profesionálny prístup k rozhodovaniu zodpovedajúci funkcii sudcu ústavného súdu.

2. Vzhľadom na opísaný pomer k sťažovateľovi má sudca Ivan Fiačan pochybnosti o svojej nezaujatosti, a preto tieto skutočnosti oznamuje podpredsedovi ústavného súdu a navrhuje, aby ho príslušný senát ústavného súdu vylúčil z konania a rozhodovania v tejto veci.

II.

Relevantná právna úprava

3. Podľa § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

4. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa ods. 1 alebo ods. 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

5. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

6. Podľa čl. IV bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 v účinnom znení (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje

- a) prvý senát , ak ide o sudcov štvrtého senátu,
- b) druhý senát v zložení určenom v čl. II bode 3.2 písm. b), ak ide o sudcov prvého senátu,
- c) tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu,
- d) štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

7. Keďže podľa čl. II bodu 3 rozvrhu práce je sudca Ivan Fiačan členom druhého senátu ústavného súdu, o vyhlásení jeho zaujatosti rozhodoval podľa čl. IV bodu 1 písm. c) rozvrhu práce tretí senát v zložení Robert Šorl – predseda senátu, Peter Straka a Martin Vernarský – členovia senátu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

8. Požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. Judge in a Democracy. Princeton University Press, 2008. s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. 6. 2010, č. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: www.nssoud.cz) a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

9. Ústavný súd už vo svojej predošlej judikatúre konštatoval, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012).

10. Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. ESLP zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov. Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESLP z 25. 6. 1992, bod 51).

11. Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom.

12. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba.

13. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („*Justice must*

not only be done, it must also be seen to be done“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (porov. *Daktaras v. Litva*, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „v stávke“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

14. Vzhľadom na uvedené – aj so zohľadnením zásady zachovania funkčnosti ústavného súdu – príslušný senát ústavného súdu dospel k záveru, že skutočnosti uvedené sudcom Ivanom Fiačanom nie sú spôsobilé vyvrátiť zo subjektívneho hľadiska domnienku jeho nezaujatosti. Napokon aj pri aplikovaní objektívneho testu príslušný senát ústavného súdu dospel k záveru, že jeho vzťah k sťažovateľovi vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 28/2021 nemá takú povahu a intenzitu, ktorá by aj pri použití tzv. teórie zdania mala vyvolávať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Známosť sudcu Ivana Fiačana so sťažovateľom je dávna a dlhú dobu nie sú v žiadnom osobnom kontakte. Preto podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde nie sú pochybnosti o nezaujatosti sudcu v danej veci, čím nie sú splnené zákonné podmienky na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa vedenej pod sp. zn. Rvp 28/2021.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu